Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

14 päivänä huhtikuuta 2016*

[29.11.2016 annetulla määräyksellä oikaistu teksti]

Ennakkoratkaisupyyntö — Direktiivi 93/13/ETY — Elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien väliset sopimukset — Kiinnelainasopimukset — Vähimmäiskorkoehto — Ehdon tutkiminen sen pätemättömäksi toteamista varten — Ryhmäkanne — Kieltokanne — Samaan asiaan kohdistuvan yksittäistapausta koskevan kanteen käsittelyn lykkääminen

Yhdistetyissä asioissa C-381/14 ja C-385/14,

joissa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvista ennakkoratkaisupyynnöistä, jotka Juzgado de lo Mercantil nº 9 de Barcelona (Barcelonan kauppatuomioistuin nro 9, Espanja) on esittänyt 27.6.2014 tekemillään päätöksillä, jotka ovat saapuneet unionin tuomioistuimeen 11. ja 13.8.2014, saadakseen ennakkoratkaisun asioissa

Jorge Sales Sinués

vastaan

Caixabank SA (C-381/14),

ja

Youssouf Drame Ba

vastaan

Catalunya Caixa SA (Catalunya Banc SA) (C-385/14),

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: varapresidentti A. Tizzano, joka hoitaa jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit F. Biltgen, A. Borg Barthet, E. Levits (esittelevä tuomari) ja S. Rodin,

julkisasiamies: M. Szpunar,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 30.9.2015 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

* Oikeudenkäyntikieli: espanja.

— Jorge Sales Sinués, edustajinaan abogado D. Cirera Mora ja abogado F. Pertínez Vílchez,

— Caixabank SA, edustajanaan neuvonantaja J. Fontquerni Bas, avustajanaan abogado A. Ferreres Comella,

— Catalunya Caixa SA, edustajinaan abogado J. M. Rodríguez Cárcamo ja abogado I. Fernández de Senespleda,

— Espanjan hallitus, asiamiehenään A. Gavela Llopis,

— Euroopan komissio, asiamiehinään J. Baquero Cruz ja M. van Beek,

[29.11.2016 annetulla määräyksellä oikaistussa muodossa] kuultuaan julkisasiamiehen 14.1.2016 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyynnöt koskevat kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annetun neuvoston direktiivin 93/13/ETY (EYVL 1993, L 95, s. 29) 7 artiklan tulkintaa.

2 Nämä pyynnöt on esitetty asioissa, joista ensimmäisessä asianosaisina ovat Jorge Sales Sinués ja Caixabank SA ja toisessa Youssouf Drame Ba ja Catalunya Caixa SA ja jotka koskevat kiinnelainasopimuksiin sisältyvien sopimusehtojen pätemättömyyttä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Direktiivi 93/13

3 Direktiivin 93/13 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Sopimusehtoa, josta ei ole erikseen neuvoteltu, pidetään kohtuuttomana, jos se hyvän tavan vastaisesti aiheuttaa kuluttajan vahingoksi huomattavan epätasapainon osapuolten sopimuksesta johtuvien oikeuksien ja velvollisuuksien välille.

2. Sopimusehtoa ei koskaan pidetä erikseen neuvoteltuna, jos se on ennakolta laadittu, eikä kuluttaja ole näin ollen voinut vaikuttaa sen sisältöön, varsinkaan ennakolta muotoiltujen vakiosopimusten yhteydessä.

_ _”

4 Kyseisen direktiivin 4 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Sopimusehdon kohtuuttomuutta arvioidaan ottaen huomioon sopimuksen kohteena olevien tavaroiden ja palvelujen luonne ja viitaten sopimuksentekohetkellä kaikkiin sopimuksen tekoon liittyviin olosuhteisiin sekä kaikkiin muihin sopimuksen ehtoihin tai toiseen sopimukseen, josta se on riippuvainen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 7 artiklan soveltamista.”

5 Saman direktiivin 6 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on säädettävä, että elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisen sopimuksen kohtuuttomat ehdot eivät sido kuluttajia niiden kansallisen lainsäädännön mukaisesti ja että sopimus jää muilta osin osapuolia sitovaksi, jos sopimus voi olla olemassa ilman kohtuuttomia ehtoja.”

6 Direktiivin 93/13 7 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on kuluttajien ja kilpailevien elinkeinonharjoittajien edun vuoksi varmistettava, että on olemassa riittäviä ja tehokkaita keinoja kohtuuttomien ehtojen käytön lopettamiseksi elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisissä sopimuksissa.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetut keinot sisältävät säännöksiä, joiden mukaisesti henkilöt ja järjestöt, joilla on kansallisen lainsäädännön mukaisesti laillinen etu suojella kuluttajia, voivat kansallisen lainsäädännön mukaisesti saattaa asian käsiteltäväksi tuomioistuimessa tai toimivaltaisessa viranomaisessa, jotka voivat päättää, ovatko yleiseen käyttöön laaditut sopimusehdot luonteeltaan kohtuuttomia ja käyttää riittäviä ja tehokkaita keinoja tällaisten ehtojen käytön lopettamiseksi.

_ _”

Espanjan oikeus

7 Siviiliprosessilain (Ley de enjuiciamiento civil), joka on annettu 7.1.2000 (BOE nro 7, 8.1.2000, s. 575), 43 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Kun riita-asian ratkaiseminen edellyttää sellaisen kysymyksen ratkaisemista, joka on samassa tai toisessa tuomioistuimessa vireillä olevan toisen menettelyn pääasiallinen kohde, tuomioistuin voi – jos asioita ei ole mahdollista yhdistää – asianosaisten tai toisen niistä pyynnöstä vastapuolta kuultuaan antaa määräyksen asian käsittelyn lykkäämisestä vaiheessa, jossa käsittely on, kunnes esikysymystä koskeva menettely on saatettu päätökseen.”

8 Siviiliprosessilain 221 §:ssä, joka koskee kuluttajajärjestöjen nostamien kanteiden johdosta annettujen tuomioiden vaikutuksia, säädetään seuraavaa:

”_ _

1a. Jos kanteessa on vaadittu rahamääräisen seuraamuksen, positiivisen velvoitteen, pidättäytymisvelvoitteen tai erityis- tai lajiesineen luovuttamisen määräämistä, hyväksyvässä tuomiossa yksilöidään ne kuluttajat ja käyttäjät, joiden katsotaan kuluttajansuojasta annettujen lakien mukaan hyötyvän seuraamuksen tai velvoitteen määräämisestä.

Jos henkilöiden yksilöinti ei ole mahdollista, tuomiossa vahvistetaan tarvittavat tiedot, erityispiirteet ja edellytykset maksun vaatimiseksi ja tarvittaessa tuomion täytäntöönpanon vaatimiseksi tai siihen osallistumiseksi, jos kantajana oleva järjestö on vaatinut sitä.

2a. Jos tuomiossa todetaan seuraamuksen määräämisen esikysymyksenä tai asian pääkysymykseen annettavana ratkaisuna, että tietty toiminta tai menettely on lainvastainen, tuomiossa ratkaistaan, onko tällä toteamuksella kuluttajien ja käyttäjien suojaamiseksi annetun lainsäädännön mukaan sellaisia menettelyllisiä vaikutuksia, jotka eivät rajoitu ainoastaan kyseisen menettelyn asianosaisiin.

3a. Jos kuluttajat tai käyttäjät ovat osallistuneet menettelyyn, tuomiossa on annettava nimenomainen ratkaisu heidän vaatimuksistaan.

– –”

9 Siviiliprosessilain 222 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Lainvoimaisten hyväksyvien tai hylkäävien tuomioiden oikeusvoima estää lain mukaisesti myöhemmät oikeudenkäyntimenettelyt, joilla on sama kohde kuin aiemmalla menettelyllä, jossa lainvoimainen tuomio annettiin.

2. Tuomion oikeusvoima käsittää kanteessa ja vastakanteessa esitetyt vaatimukset sekä tämän lain 408 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetut seikat.

Uusiksi ja erillisiksi tosiseikoiksi suhteessa edellä mainittujen vaatimusten perusteisiin katsotaan tosiseikat, jotka ovat tapahtuneet sen jälkeen, kun määräaika vaatimusten esittämiselle kyseisessä menettelyssä päättyi.

3. Tuomion oikeusvoima vaikuttaa sen menettelyn, jossa tuomio annettiin, asianosaisiin ja heidän perillisiinsä ja oikeudenomistajiinsa sekä henkilöihin, jotka eivät ole menettelyn asianosaisia mutta jotka ovat tämän lain 11 §:ssä säädetyn mukaisesti sellaisten oikeuksien haltijoita, joihin asianosaisten asialegitimaatio perustuu.

– –

4. Oikeusvoiman saanut menettelyn päättävä lainvoimainen tuomio sitoo tuomioistuinta, jossa on vireillä myöhempi menettely, jos oikeusvoiman saanut ratkaisu on uudessa menettelyssä sen kohteen looginen edeltäjä, jos kyseisten menettelyjen asianosaiset ovat samat tai jos tuomion oikeusvoima lain mukaan ulottuu niihin.”

10 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tulkitsee näitä asian käsittelyä koskevia säännöksiä siten, että niissä asetetaan sille velvollisuus keskeyttää kuluttajan nostaman, yksittäistapausta koskevan kanteen, jossa vaaditaan kohtuuttoman sopimusehdon toteamista pätemättömäksi, käsittely, kunnes vastaavanlaisen sopimusehdon käytön kieltämistä koskevan ryhmäkanteen nostamiseen asianmukaisesti valtuutetun järjestön vireille panemassa asiassa on annettu lainvoimainen tuomio.

Pääasiat ja ennakkoratkaisukysymykset

11 Sales Sinués teki 20.10.2005 kiinnelainan uudistamissopimuksen Caixabank SA:n kanssa. Sopimukseen sisältyvän vähimmäiskorkoehdon mukaan vuotuinen korkokanta on vähintään 2,85 prosenttia ja tämän koron enimmäismääräksi on vahvistettu 12 prosenttia. Drame Ba teki 7.2.2005 kiinnelainasopimuksen Catalunya Caixa SA:n kanssa. Tässä sopimuksessa vähimmäiskorkoehdon mukainen korko on 3,75 prosenttia ja koron yläraja 12 prosenttia.

12 Markkinakorkojen vaihtelusta riippumatta pääasioiden kantajien sopimusten mukaiset korot eivät voi alittaa vähimmäiskorkoehdon mukaista korkokantaa.

13 Sales Sinués ja Drame Ba katsoivat, että pankit ovat asettaneet heihin sovellettavat vähimmäiskorkoehdot yksipuolisesti ja ehdoista aiheutuu heidän vahingokseen epätasapaino, minkä vuoksi he nostivat ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa kumpikin erikseen kanteen, jossa vaaditaan toteamaan nämä ehdot pätemättömiksi.

14 Ennen näiden kanteiden nostamista kuluttajajärjestö Adicae (Asociación de Usarios de Bancos Cajas y Seguros) nosti 72 pankkiin kohdistetun ryhmäkanteen, jossa vaaditaan muun muassa kieltämään vähimmäiskorkoehtojen käyttäminen luottosopimuksissa.

15 Pääasioiden vastaajat vaativat siviiliprosessilain 43 §:ään vedoten näiden asioiden käsittelyn lykkäämistä siihen asti, kunnes ryhmäkanne on ratkaistu lainvoimaisella tuomiolla, mutta Sales Sinués ja Drame Ba vastustavat lykkäämistä.

16 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että pääasioissa kyseessä olevissa olosuhteissa siviiliprosessilain 43 § edellyttäisi, että kyseinen tuomioistuin lykkää siinä vireillä olevien yksittäistä tapausta koskevien kanteiden käsittelyä, kunnes ryhmäkanteen johdosta on annettu lainvoimainen tuomio, ja että tästä lykkäysvaikutuksesta seuraa, että yksittäistä tapausta koskevan kanteen on välttämättä oltava alisteinen ryhmäkanteelle sekä asian käsittelyn kulun että sen lopputuloksen osalta.

17 Kyseinen tuomioistuin korostaa lisäksi, että ryhmäkanteeseen osallistumiseen liittyy useita rajoitteita yhtäältä siksi, että asianomaisen on mahdollisesti luovuttava oikeudestaan asian käsittelyyn kotipaikkansa toimivaltaisessa tuomioistuimessa, ja toisaalta siksi, että mahdollisuus omien erillisten huomautusten esittämiseen ryhmäkanteen tukemiseksi on ajallisesti rajattu.

18 Tässä tilanteessa Juzgado de lo Mercantil n° 9 de Barcelona (Barcelonan kauppatuomioistuin nro 9) päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Voidaanko katsoa, että [Espanjan oikeusjärjestyksessä on säädetty] direktiivin 93/13 7 artiklan 1 kohdan mukaisesta tehokkaasta keinosta tai menettelystä?

2) Missä määrin tämä lykkäävä vaikutus muodostaa esteen kuluttajalle ja on siten vastoin direktiivin [93/13] 7 artiklan 1 kohtaa silloin, kun kuluttaja vetoaa sopimukseensa sisältyvien kohtuuttomien ehtojen pätemättömyyteen?

3) Onko se, ettei kuluttaja pysty irrottautumaan ryhmäkanteesta, direktiivin 93/13 7 artiklan 3 kohdan vastaista?

4) Vai onko päinvastoin katsottava, että siviiliprosessilain 43 §:n lykkäävä vaikutus on sopusoinnussa direktiivin 93/13 7 artiklan kanssa, koska kuluttajan oikeuksia on pidettävä kyseisellä ryhmäkanteella täysimääräisesti suojattuina, kun otetaan huomioon se, että Espanjan oikeusjärjestyksessä on säädetty muista prosessuaalisista mekanismeista, joilla kuluttajan oikeuksia voidaan suojata yhtä tehokkaasti, sekä oikeusvarmuuden periaate?”

19 Asiat C-381/14 ja C-385/14 yhdistettiin unionin tuomioistuimen presidentin 9.9.2014 antamalla määräyksellä kirjallista ja suullista käsittelyä sekä tuomiota varten.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

20 Kysymyksillään, jotka on syytä käsitellä yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko direktiivin 93/13 7 artiklaa tulkittava siten, että se on esteenä kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan tuomioistuimen, jossa on vireillä kuluttajan nostama yksittäistapausta koskeva kanne, jossa vaaditaan tämän kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välillä tehtyyn sopimukseen sisältyvän ehdon toteamista kohtuuttomaksi, on automaattisesti lykättävä tällaisen kanteen käsittelyä, kunnes kuluttajajärjestön saman artiklan 2 kohdan nojalla nostama kanne, jossa vaaditaan erityisesti kieltämään yksittäistapausta koskevan kanteen kohteena olevaan verrattavien ehtojen käyttö samantyyppisissä sopimuksissa, on ratkaistu lainvoimaisella tuomiolla.

21 Näihin kysymyksiin vastaamiseksi on syytä muistuttaa aluksi, että direktiivin 93/13 7 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että on olemassa riittäviä ja tehokkaita keinoja kohtuuttomien ehtojen käytön lopettamiseksi elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisissä sopimuksissa. Sen lisäksi, että kuluttajalla on subjektiivinen oikeus saattaa tuomioistuimen tutkittavaksi sopimukseen, jonka osapuoli hän on, sisältyvän ehdon kohtuuttomuus, direktiivin

93/13 7 artiklan 2 kohdassa säädetyssä järjestelmässä jäsenvaltioiden sallitaan ottavan käyttöön vakiosopimuksiin sisältyvien kohtuuttomien ehtojen valvontamenettely, joka perustuu kuluttajansuojajärjestöjen yleisen edun vuoksi nostamiin kieltokanteisiin.

22 Ensinnäkin direktiivillä 93/13 toteutettu suojajärjestelmä perustuu kuluttajan nostaman yksittäistapausta koskevan kanteen osalta ajatukseen siitä, että kuluttaja on elinkeinonharjoittajaan nähden heikompi osapuoli sekä neuvotteluaseman että tietojen puolesta (ks. tuomio Pereničová ja Perenič, C-453/10, EU:C:2012:144, 27 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

23 Tämän suojan varmistamiseksi kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välistä epätasa-arvoista tilannetta voidaan tasoittaa ainoastaan sopimuspuolten ulkopuolisella aktiivisella toiminnalla (tuomio Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, 31 kohta).

24 Tässä yhteydessä kansallisilla tuomioistuimilla on velvollisuus viran puolesta tutkia sopimusehdon kohtuuttomuus ottaen direktiivin 93/13 4 artiklan 1 kohdassa vaadituin tavoin huomioon sopimuksen kohteena olevien tavaroiden ja palvelujen luonne ja viitaten sopimuksentekohetkellä kaikkiin kyseisen sopimuksen tekoon liittyviin olosuhteisiin sekä kaikkiin tämän sopimuksen muihin ehtoihin tai toiseen sopimuksen, josta tämä sopimus on riippuvainen (ks. vastaavasti tuomio Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, 32 kohta).

25 Jos kansallinen tuomioistuin päätyy toteamaan sopimusehdon kohtuuttomaksi, kuluttajan oikeus tehokkaaseen suojaan sisältää kuitenkin myös mahdollisuuden luopua vetoamasta oikeuksiinsa, joten kansallisen tuomioistuimen on tarpeen vaatiessa otettava huomioon kuluttajan ilmaisema tahto, kun kuluttaja on tietoinen kohtuuttoman ehdon sitomattomuudesta mutta kuitenkin toteaa, että hän vastustaa sen huomiotta jättämistä, ja antaa näin vapaaehtoisen ja tietoisen suostumuksensa kyseiseen ehtoon (ks. tuomio Banif Plus Bank, C-472/11, EU:C:2013:88, 35 kohta).

26 Toisaalta direktiivin 93/13 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen henkilöiden tai järjestöjen, joilla on laillinen etu suojella kuluttajia, nostamien kanteiden osalta on korostettava, etteivät nämä henkilöt tai järjestöt ole tällä tavalla elinkeinonharjoittajaan nähden heikompia osapuolia (tuomio Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León, C-413/12, EU:C:2013:800, 49 kohta).

27 Vaikkei näet voidakaan kieltää sitä, että kuluttajansuojayhdistysten on oltava olennaisessa asemassa kuluttajansuojan korkean tason saavuttamiseksi Euroopan unionissa, on kuitenkin todettava, että tällaisen yhdistyksen elinkeinonharjoittajaa vastaan nostamalle kieltokanteelle ei ole ominaista epätasapaino, joka vallitsee sellaisen yksittäistapausta koskevan kanteen yhteydessä, jossa ovat asianosaisina kuluttaja ja hänen sopimuspuolenaan oleva elinkeinonharjoittaja (ks. tuomio Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León, C-413/12, EU:C:2013:800, 50 kohta).

28 Tällainen eriytetty lähestymistapa on lisäksi vahvistettu kuluttajien etujen suojaamista tarkoittavista kieltokanteista 19.5.1998 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/27/EY (EYVL 1998, L 166, s. 51) 4 artiklan 1 kohdan ja sen tilalle tulleen kuluttajien etujen suojaamista tarkoittavista kieltokanteista 23.4.2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/22/EY (EUVL 2009, L 110, s. 30) 4 artiklan 1 kohdan säännöksillä, joiden mukaan vastaajan toimi- tai kotipaikan jäsenvaltion tuomioistuimet ovat toimivaltaisia käsittelemään muiden jäsenvaltioiden kuluttajansuojayhdistysten nostamat kieltokanteet silloin, kun on kyse kuluttajansuojaa koskevan unionin lainsäädännön rikkomisesta yhteisön sisällä (tuomio Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León, C-413/12, EU:C:2013:800, 51 kohta).

29 Tähän on lisättävä, että kieltokanteiden ennalta ehkäisevä luonne ja yleisestävä tavoite sekä se, etteivät ne liity konkreettiseen yksittäiseen riitaan, tarkoittavat, että tällaisia kanteita voidaan nostaa, vaikka ehtoja, joiden kieltämistä on vaadittu, ei olisi käytetty tietyissä yksittäisissä sopimuksissa (tuomio Invitel, C-472/10, EU:C:2012:242, 37 kohta).

30 Yksittäistapausta koskevilla kanteilla ja ryhmäkanteilla on siten direktiivin 93/13 yhteydessä eri tarkoitukset ja oikeusvaikutukset, joten niiden käsittelyn välisen prosessuaalisen suhteen on täytettävä yksinomaan erityisesti hyvään oikeudenkäyttöön kohdistuvat menettelylliset vaatimukset, jotka liittyvät tarpeeseen välttää keskenään ristiriitaisia tuomioistuinten ratkaisuja, mutta tämä eri kanteiden liittyminen toisiinsa ei saa johtaa kuluttajansuojan heikentymiseen direktiivissä 93/13 säädetyltä tasolta.

31 Vaikka tällä direktiivillä ei nimittäin yhdenmukaistetakaan seuraamuksia, jotka ovat sovellettavissa, jos sopimusehto todetaan kohtuuttomaksi tällaisia kanteita käsiteltäessä, direktiivin 7 artiklan 1 kohdalla jäsenvaltiot velvoitetaan tästä huolimatta varmistamaan, että on olemassa riittäviä ja tehokkaita keinoja kohtuuttomien ehtojen käytön lopettamiseksi kuluttajien kanssa tehtävissä sopimuksissa (tuomio Invitel, C-472/10, EU:C:2012:242, 35 kohta).

32 Tässä yhteydessä on kuitenkin todettava, että kun direktiivissä 93/13 säädettyjen ryhmäkanteiden ja yksittäistapausta koskevien kanteiden välistä suhdetta koskevia menettelyllisiä keinoja ei ole yhdenmukaistettu, kunkin jäsenvaltion asiana on sisäisessä oikeusjärjestyksessään antaa tällaiset säännöt menettelyllistä itsemääräämisoikeutta koskevan periaatteen nojalla, kunhan ne eivät ole epäedullisempia kuin samankaltaisia kansallisen oikeuden piiriin kuuluvia tilanteita koskevat säännöt (vastaavuusperiaate) eikä niillä tehdä unionin oikeudessa kuluttajille annettujen oikeuksien käyttämistä käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi (tehokkuusperiaate) (ks. analogisesti tuomio Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León, C-413/12, EU:C:2013:800, 30 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

33 Yhtäältä siltä osin kuin on kyse vastaavuusperiaatteesta, ennakkoratkaisupyynnöissä mainituista seikoista ei ilmene, että siviiliprosessilain 43 §:ää sovellettaisiin kansalliseen oikeuteen perustuvia oikeuksia koskevissa riita-asioissa eri tavalla kuin unionin oikeuteen perustuvia oikeuksia koskevissa riita-asioissa.

34 Toisaalta unionin tuomioistuin on jo todennut tehokkuusperiaatteesta, että kaikkia sellaisia tapauksia, joissa on kyse siitä, tekeekö kansallinen menettelysäännös unionin oikeuden soveltamisen mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi, on tarkasteltava ottaen huomioon tämän säännöksen merkitys koko menettelyssä, sen kulku sekä sen erityispiirteet eri kansallisissa elimissä. Tältä kannalta katsoen on otettava huomioon kansallisen tuomioistuinjärjestelmän perustana olevat periaatteet, joita ovat muun muassa oikeusvarmuus ja tuomioistuinten ratkaisujen auktoriteetti (ks. vastaavasti tuomio BBVA, C-8/14, EU:C:2015:731, 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

35 Käsiteltävinä olevissa tapauksissa on todettava, että kuten ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämästä tulkinnasta ilmenee, sen on nyt kyseessä olevan kaltaisissa tilanteissa siviiliprosessilain 43 §:n nojalla lykättävä siinä vireillä olevan yksittäistapausta koskevan kanteen käsittelyä, kunnes ryhmäkanteen johdosta on annettu lainvoimainen tuomio, jossa omaksuttu ratkaisu saattaa määrittää yksittäistapausta koskevan kanteen johdosta annettavan ratkaisun, joten kuluttajalle ei jää mahdollisuutta vedota direktiivissä 93/13 säädettyihin oikeuksiin yksilöllisesti irrottautumalla kyseisestä ryhmäkanteesta.

36 Tällainen tilanne on kuitenkin omiaan heikentämään tällä direktiivillä tarkoitetun suojelun tehokkuutta, kun otetaan huomioon näillä kanteilla kuluttajien suojaamiseksi konkreettisesti toteutettavien mekanismien tavoitteen ja luonteen väliset erot, sellaisina kuin ne ilmenevät tämän tuomion 21–29 kohdasta.

37 Yhtäältä nimittäin ryhmäkanteen johdosta annetun ratkaisun lopputulos on kuluttajaa pakottavasti sitova, vaikka hän olisi päättänyt jättää osallistumatta siihen, ja kansalliselle tuomioistuimelle siviiliprosessilain 43 §:n mukaan kuuluva velvollisuus estää siten kyseistä tuomioistuinta tekemästä omaa arviointiaan sen käsiteltäviksi saatettuun yksittäiseen asiaan liittyvistä seikoista. Yksittäistapausta

koskevan oikeusriidan ratkaisuun vaikuttavien seikkojen ulkopuolelle jäävät erityisesti kysymys siitä, onko kohtuuttomaksi väitetty sopimusehto neuvoteltu erikseen, ja jopa kyseessä olevan sopimuksen kohteena olevien tavaroiden tai palvelujen luonne.

38 Toisaalta siviiliprosessilain 43 §:n mukaan, siten kuin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on sitä tulkinnut, kuluttajan asema riippuu siitä, kauanko tuomioistuimen ratkaisun antamiseen ryhmäkanteen johdosta menee aikaa, eikä kansallinen tuomioistuin voi arvioida tästä näkökulmasta yksittäistapausta koskevan kanteen käsittelyn lykkäämisen merkitystä ryhmäkanteen johdosta annettavaa lopullista tuomiota odotettaessa.

39 Tällainen kansallinen oikeussääntö on siten epätäydellinen ja riittämätön, eikä se siten ole riittävä eikä tehokas keino kohtuuttomien ehtojen käytön lopettamiseksi, vaikka direktiivin 93/13 7 artiklan 1 kohdassa sitä edellytetään.

40 Näin on vielä suuremmalla syyllä siksi, että kuluttajan, joka haluaa osallistua ryhmäkanteeseen, on kansallisen oikeuden mukaan ja ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenevin tavoin alistuttava rajoitteisiin, jotka liittyvät toimivaltaisen tuomioistuimen määräytymiseen ja perusteisiin, joihin asiassa voidaan vedota. Lisäksi kuluttaja menettää väistämättä ne oikeudet, jotka hänellä olisi ollut yksittäistapausta koskevan kanteen yhteydessä, eli häntä koskevan tapauksen kaikkien ominaispiirteiden huomioon ottamisen sekä mahdollisuuden luopua vaatimasta kohtuuttoman ehdon soveltamatta jättämistä, varsinkin jos hän ei voi irrottautua ryhmäkanteesta.

41 Tässä yhteydessä on lisäksi korostettava, ettei tällaista tehokkuuden puutetta voida oikeuttaa tuomioistuinten ratkaisujen johdonmukaisuuden turvaamisen tarpeella, sillä – kuten julkisasiamies on korostanut ratkaisuehdotuksensa 72 kohdassa – ryhmäkanteen ja yksittäistapausta koskevan kanteen yhteydessä tuomioistuimelle kuuluvien valvontatehtävien luonteen eron pitäisi lähtökohtaisesti ehkäistä keskenään ristiriitaisten tuomioistuinratkaisujen vaara.

42 Siltä osin kuin on kyse tarpeesta välttää tuomioistuinten ruuhkautumista, direktiivissä 93/13 kuluttajille taattujen subjektiivisten oikeuksien tehokasta käyttämistä ei voida kyseenalaistaa jäsenvaltion tuomioistuinlaitokseen liittyvillä seikoilla.

43 Esitettyihin kysymyksiin on kaiken edellä todetun perusteella vastattava, että direktiivin 93/13 7 artiklaa on tulkittava siten, että se on esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan kansallisen tuomioistuimen, jossa on vireillä kuluttajan nostama yksittäistapausta koskeva kanne, jossa vaaditaan tämän kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välillä tehtyyn sopimukseen sisältyvän ehdon toteamista kohtuuttomaksi, on automaattisesti lykättävä tällaisen kanteen käsittelyä, kunnes kuluttajajärjestön saman artiklan 2 kohdan nojalla nostama kanne, jossa vaaditaan erityisesti kieltämään yksittäistapausta koskevan kanteen kohteena olevaan verrattavien ehtojen käyttö samantyyppisissä sopimuksissa, on ratkaistu lainvoimaisella tuomiolla, ja jonka mukaan tällöin ei voida ottaa huomioon tällaisen lykkäyksen merkitystä yksittäistapausta koskevan kanteen nostaneen kuluttajan suojan kannalta eikä kyseisellä kuluttajalla ole mahdollisuutta päättää irrottautua ryhmäkanteesta.

Oikeudenkäyntikulut

44 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annetun neuvoston direktiivin 93/13/ETY 7 artiklaa on tulkittava siten, että se on esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan kansallisen tuomioistuimen, jossa on vireillä kuluttajan nostama yksittäistapausta koskeva kanne, jossa vaaditaan tämän kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välillä tehtyyn sopimukseen sisältyvän ehdon toteamista kohtuuttomaksi, on automaattisesti lykättävä tällaisen kanteen käsittelyä, kunnes kuluttajajärjestön saman artiklan 2 kohdan nojalla nostama kanne, jossa vaaditaan erityisesti kieltämään yksittäistapausta koskevan kanteen kohteena olevaan verrattavien ehtojen käyttö samantyyppisissä sopimuksissa, on ratkaistu lainvoimaisella tuomiolla, ja jonka mukaan tällöin ei voida ottaa huomioon tällaisen lykkäyksen merkitystä yksittäistapausta koskevan kanteen nostaneen kuluttajan suojan kannalta eikä kyseisellä kuluttajalla ole mahdollisuutta päättää irrottautua ryhmäkanteesta.

Allekirjoitukset